

מעקב הומניטרי

השטח הפלסטיני הכבוש

גיליון 21 ינואר 2008

תמצית דו"ח ינואר 2008

לקריאת הדו"ח המלא באנגלית פנו לאתר OCHA :

http://www.ochaopt.org/documents/Humanitarian_Monitor_Jan_08.pdf

סקירת נושאים עיקריים

עדכון בנושא הסגר על רצועת עזה

בתאריך 15 בינואר, נכנסו כוחות צה"ל אל השכונות סג'עייה וזייתון שבעיר עזה למשך כ-48 שעות. בעקבות המבצע התרחשו עימותים בין כוחות צה"ל לבין פעילים צבאיים פלסטינים במספר מקומות אחרים. במהלך ימי הלחימה הראשונים, נהרגו 18 פלסטינים לפחות ואזרח אקוואדור שעבד כמתנדב בקיבוץ נורה למוות בידי פעילים צבאיים פלסטינים בעת שעבד בשדות הסמוכים לגדר הגבול של הרצועה. לאחר המבצע, שיגרו פעילים צבאיים עשרות רקטות ופצצות מרגמה אל תוך שטחי הקו הירוק. בתאריך 18 בינואר, הכריזה ישראל כי היא משעה את מעבר הדלק והסחורות אל תוך רצועת עזה. בתוך מספר ימים, אזל מלאי הדלק של תחנת הכוח של עזה והיא הפסיקה את פעילותה למשך כיומיים. רוב תושבי עזה, אשר התרגלו להפסקות חשמל במשך כארבע שעות בכל יום, לא זכו לאספקת חשמל במשך 12 שעות בכל יום. ספקי שירותי הבריאות והמים נאלצו להסתמך על מלאי הסולר המוגבלים שברשותם להפעלת מחוללי חירום.

מחברת המים של עזה, רשות המים של ישובי חוף עזה (CMWU), נמסר כי בתוך מספר ימים אזלו מלאי הדלק במרבית המתקנים שברשותה ועקב כך לא ניתן היה להפעיל את הבארות, ו-40-50 אחוזים מהאוכלוסייה נותרו ללא גישה למים זורמים. יכולתה של חברת CMWU לטפל במי ביוב נפגעה גם היא עקב הפחתת אספקת הדלק והמחסור בחלקי חילוף, שאת כניסתם מסרבת ישראל להתיר מאז חודש יוני 2007. עד תאריך 20 בינואר, הזרימה CMWU מי ביוב לא מעובדים אל הים בקצב של 40 מיליון ליטרים ביום במשך עשרה ימים, משום שלא היה באפשרותה לשאוב אותם אל תחנות הטיפול במי שופכין. בין התאריכים 21-18 בינואר, לא נכנסו מוצרי מזון אל הרצועה ותוכנית המזון העולמית (WFP) סיפקה קצבת מזון חלקית בלבד ל-50,000 מתוך 84,000 מוטביה, ו-10,000 מוטבים נוספים לא זכו לקצבת המזון החודשית כלל. WFP נאלצה גם להפסיק את התוכניות 'מזון עבור עבודה' ו'מזון עבור הכשרה' שהיא מפעילה משום שלא היה באפשרותה לייבא כלים או לספק הכשרות ללא חשמל. סוכנות הסעד והתעסוקה לפליטים של האו"ם (UNRWA) הכריזה כי לא תוכל להמשיך בחלוקת מצרכי המזון אם ישראל לא תתיר ייבוא של שקיות המשמשות לאריזת המוצרים המיועדים לחלוקה.

המשרד לתאום הומניטרי של האו"ם - OCHA

ת.ד. 38172 ירושלים, טל: 02 - 582 5853 / 9962 ochaopt@un.org www.ochaopt.org

בתאריך 22 בינואר, החלה ישראל להתיר כניסת סחורות ודלק אל הרצועה ומנעה בכך משבר הומניטרי מיידי. למחרת הרסו פעילים צבאיים פלסטינים את חומת הברזל המפרידה בין רצועת עזה לבין מצרים. המוני עזתים נכנסו לשטח מצרים ורכשו מוצרים שכניסתם נאסרה ע"י ישראל, כגון מלט ודשנים. לא ניתן להעריך את מספר התושבים שחצו את הגבול אל שטח מצרים, אולם רחובות העיר עזה היו ריקים ונרשמו פקקי תנועה ממושכים בין רפיח וכן יונס. ישנם מומחים המעריכים כי תושבי עזה הוציאו 50 מיליון דולר במצרים על מוצרי מזון, חיות משק וסחורות אחרות שחסרו במלאי. דווח גם על אזרחים מצרים שנכנסו אל רצועת עזה ורכשו ירקות.

השפעות המחסור בדלק ובחשמל על שירותי הבריאות ברצועת עזה (WHO, UNICEF ו-UNFPA)

להחלטת ישראל לעצור את כניסת מוצרי הדלק אל הרצועה הייתה השפעה משמעותית על מתן שירותי הבריאות. למרות שיישום ההחלטה הושעה בתאריך 22 בינואר, אספקת הדלק למתקני משרד הבריאות הפלסטיני (MoH), המשמש להפעלת מחוללי החירום במהלך הפסקות חשמל, לא חודשה בתאריך זה משום שכמות הדלק שישראל התירה להכניס לרצועה לא הספיקה לשימוש ביתי והכמות שקיבלה תחנת הכוח המקומית לא הספיקה כדי לאפשר לה פעילות במלוא התפוקה. עקב כך, עלה המשך הממוצע של הפסקות החשמל ל-12 שעות ביום והשפיע על מתן שירותי הבריאות במתקני MoH בין התאריכים 17-31 בינואר. שלושה מתוך 11 בתי החולים שמפעיל MoH עמדו בפני מחסור חמור בדלק ושניים מהם הכריזו על מצב חירום. מתן שירותי האבחון הרפואי ורפואת השיניים הופסק ב-32 (מתוך 56) מרכזי רפואה דחופה של MoH עקב אי היכולת להפעיל את המחוללים. מתן החיסונים נמשך חרף קשיים במהלך הפסקות החשמל. מתן שירותי בריאות לאם ולתינוק הושפע מהשיבושים באספקת הדלק ומהפסקות החשמל. (לפרטים נוספים, ראו סעיף "בריאות").

עלייה במספר הריסות המבנים בגדה המערבית, תושבים רבים נעקרו ממקום מגוריהם

במהלך חודש ינואר חלה עלייה משמעותית במספר הפלסטינים שנעקרו מבתיהם עקב הריסת מבנים בידי רשויות ישראל, בעיקר בגין היעדרם של אישורי בנייה – אותם כמעט ולא ניתן לקבל באזור C של הגדה המערבית. בחודש ינואר 2008, התקבלו דיווחים על 57 הריסות מבנים בגדה המערבית, מתוכם 25 מבני מגורים מאוכלסים¹. זוהי הכמות הגדולה ביותר של הריסות מבנים בגדה המערבית מאז חודש פברואר 2006, שבו נהרסו 64 מבנים בידי רשויות ישראל. מבין אלו, עם זאת, רק שישה היו מאוכלסים. לפני חודש ינואר 2008, נהרסו המבנים המאוכלסים הרבים ביותר במהלך חודש נובמבר 2005, שבו נהרסו 25 בתי מגורים ולמעלה מ-100 פלסטינים נעקרו ממקום מגוריהם.

הריסות המבנים במהלך חודש ינואר גרמו לעקירתם של כ-180 פלסטינים. בנוסף לכך, נגרם נזק לשישה מבני מגורים והדבר הוביל לעקירתם של 35 פלסטינים נוספים, כך שמספרם הכולל של הפלסטינים שנעקרו במהלך ינואר עקב הריסה או גרימת נזק לבתיהם הגיע לכ-215. העקירה התרחשה בנפת רמאללה (אזור אל בקעה, ליד הכפר מכמש), בנפת שכם (בית דג'ן), בנפת טול כרם (דנבה – פעילות צה"ל, מחוץ לאזור C), בנפת יריחו (פסאיל, ג'יפטליק) ובנפת ירושלים (אל ג'יב). מרבית העקורים איבדו את בתיהם במהלך פרק זמן של יומיים, בין התאריכים 2-3 בינואר. מעל שני שלישים מהעקורים הם בדואים אשר קהילותיהם, הממוקמות באזור C, נעקרו ממקומן בכוח בידי רשויות ישראל בגין היעדר אישורי בנייה.

תנאי מזג האוויר הקשים מאיימים על פרנסת תושבי הגדה המערבית

מאז חודש דצמבר 2007, סובלת הגדה המערבית מסדרה של תופעות אקלימיות קשות – בצורת, קרה, שלג – המוסיפות זו על נזקיה של זו. תקופת הגשמים שהחלה באמצע חודש נובמבר הניבה כמויות משקעים לא מספקים: הגדה המערבית כולה זכתה לכ-25% בלבד מכמות המשקעים השנתית הממוצעת, כ-40% מכמויות המשקעים באיזור ג'נין ו-13% מכמויות הגשם בדרום חברון. הבצורת פגעה בצורה הקשה ביותר בקהילות המתפרנסות מרעיית כבשים ועיזים, אשר התמודדו עוד קודם לכן עם תנאי עוני וחובות עקב העלייה התלולה במחירי המספוא והמים. הבצורת מנעה את גידול המספוא ואת צמיחת עשב המרעה המשמשים להאכלת העדרים. בנוסף גרמה הבצורת להיחלשות בעלי החיים והצמחים ולהפיכתם לפגיעים בפני משבר האקלים הבא – תקופת הקרה הארוכה שהתרחשה באמצע חודש ינואר. הקרה "שרפה" חלק גדול מצמחי המרעה והיבולים וגרמה לשיעורי תמותה גבוהים בקרב הכבשים והעיזים, ובייחוד בקרב הטלאים הצעירים. לאחר הקרה הגיע השלג שירד במהלך השבוע האחרון של חודש ינואר, אשר אמנם הביא להקלה במחסור במים, אך גרם לתמותה נוספת בקרב הטלאים. רועים רבים דיווחו על שיעורי תמותה של 50% ויותר, אשר הביאו לחיסול סיכוייהם להתפרנס במהלך שנת 2008.

רבות מהמשפחות המתפרנסות מרעיית צאן מתגוררות באוהלים או בצריפים ללא חלונות או דלתות. תנאי העוני מאלצים אותם להתקיים באמצעות כמות מועטה של מזון והם הושפעו מהקור העז בצורה קשה. העניים ביותר מוכרים את צאנם, אולם עדיין נותרים בחובות. אפילו אלו שהצליחו להתמודד היטב עם מצבם בעבר, קרובים עתה למיצוי מוחלט של המשאבים הדלים העומדים לרשותם. אם לא תהיה להם אפשרות להתפרנס באמצעות רעיית צאן, הם יאלצו להסתמך על סעד.

פעילות הקרן לתגובת חירום הומניטרית (HERF) למניעת מקרי מוות עקב מכות קור (היפותרמיה) ולמיתון השפעות תנאי מזג האוויר

הקור העז ששרר במהלך חודש ינואר וגרם לחמישה מקרי מוות כתוצאה ממכת קור גם בישראל, מדגיש את הצורך בתגובת חירום אשר תתמקד באוכלוסיות הפגיעות ביותר לתמותה ותחלואה עקב היפותרמיה בגדה המערבית. הקרן לתגובת חירום הומניטרית (HERF) בשטח הפלסטיני הכבוש² העניקה תמיכה לשישה ארגונים לא-ממשלתיים לאומיים ובינלאומיים במתן מענה לצורכי התושבים שנפגעו בצורה הקשה ביותר מתנאי הקור הקשים בדרום, במרכז ובצפון הגדה המערבית. עיקר הסיוע הופנה אל פלסטינים המתגוררים באוהלים ובצריפים המקורים בפח מגולוון (פח גלי) והזקוקים בדחיפות לעזרה בהסקה במהלך החורף. 19,898 מוטבים מ-135 קהילות זכו לסיוע במסגרת התערבות קרן HERF, אשר העניקה סיוע בעלות כוללת של 779,718 דולר. למוטבים סופקו תנורים, דלק ועץ להסקה במטרה לאפשר להם לחמם את האוהלים והצריפים בשעות הערב. בנוסף, סופקו שמיכות ומזרונים. הארגונים הלא-ממשלתיים שנטלו חלק בתגובת החירום מונים את Action Against Hunger, Rural Centre for Sustainable Development (RCSD), Near East Foundation ו-Premiere Urgence, ACTED, Shams.

סקירה כללית – מיקוד אזורי

הגדה המערבית לרבות ירושלים המזרחית

פעילות צה"ל בעיר שכם

ב-3 בינואר 2008, פתח צה"ל במבצע בן שלושה ימים בעיר שכם. מטרתו המוצהרת של המבצע הייתה מעצרו של מספר פעילים צבאיים מבוקשים שהסתתרו בעיר. זהו המבצע הגדול ביותר שנערך בעיר מאז מבצע "חורף חם", אשר החל ב-27 בפברואר 2007. המבצע שנערך בחודש ינואר התרחש חודשיים לאחר פריסתם של אנשי משטרה פלסטינים נוספים בעיר שכם במטרה ליטול את האחריות הביטחונית בשטח העיר. במהלך המבצע הוטל עוצר במשך 64 שעות על כ-20,000 תושבי העיר העתיקה בשכם. לדברי משרד החינוך וההשכלה הגבוהה ברש"פ, העוצר שיבש את מהלך הלימודים ב-13 בתי ספר, בהם לומדים 5,700 תלמידים.

המבצע התמקד בעיר העתיקה של שכם, אולם השפיע על רחובותיה הראשיים של העיר מכיוון שהתנועה בהם הוגבלה והופנתה לרחובות צדדיים. כוחות צה"ל גם התמקמו בכניסות לשני בתי החולים הממשלתיים בעיר וביצעו חיפושים בגופם של אנשים וברכבים היוצאים והנכנסים אל בתי החולים. במהלך המבצע, ביצעו כוחות צה"ל סריקות ומעצרים מדלת לדלת ופרצו דלתות של חנויות ובתים רבים בעזרת חומר נפץ. לפי מידע שנמסר מעיריית שכם, ניזוקו 123 בתים וחנויות בעיר העתיקה. מצה"ל דווח שבעיר העתיקה נמצאו חומרים לייצור פצצות, תחמושת ושתי רקטות קסאם שהרכבתן כמעט הושלמה. המבצע הסתיים בפציעתם של 38 פלסטינים (ביניהם 21 ילדים), בעיקר כתוצאה מעימותים בין כוחות צה"ל לבין מידי אבנים פלסטינים. בתאריך 23 בינואר 2008, נהרג פלסטיני בן 33 מפציעה שספג ב-4 בינואר, במהלך המבצע. האיש נפגע בצווארו משלושה כדורי ברזל מצופה גומי ("כדורי גומי") שנורו לעברו מטווח קצר. כוחות צה"ל עצרו 31 פלסטינים.

צווי הפסקת עבודה בח'רבת תל אל-חשאבה (ח'רבת א-טוואיל) – עקרבה, מחוז שכם

בתאריך 9 בינואר 2008, חילק צה"ל 15 צווי הפסקת עבודה במבנים בח'רבת תל אל חשאבה (המכונה גם ח'רבת א-טוואיל), פרבר של היישוב עקרבה שבמחוז שכם. צווי הפסקת העבודה מונפקים קודם להנפקת צו הריסה. הצווים חלים על 10 בתים, שני מקווי מים, המסגד, חדרי השירותים של המסגד וחלק מרשת החשמל באורך 5 ק"מ (במימון הארגון "שיתוף פעולה טכני" הבלגי באמצעות תרומה לחברת החשמל הפלסטינית), המשמש את המועצה המקומית של עקרבה לחיבור הבתים שבאזור החירבה אל רשת החשמל. צווים אלו עולים בקנה אחד עם העלייה המשמעותית במספר הריסות המבנים באזור C של הגדה המערבית. (לפרטים נוספים, ראו סעיף "סוגיות עיקריות").

למרות שעקרבה ממוקמת באזור A, ח'רבת תל אל חשאבה ממוקמת במרחק של כ-3 ק"מ ממנה, בתוך אזור C, בשטח השיפוט של עקרבה אך באזור שהוגדר כשטח צבאי סגור ע"י ישראל³. בח'רבת תל אל חשאבה מתגוררות כ-21 משפחות, המונות כ-165 תושבים. המבנים לגביהם הוצאו הצווים כוללים בתים שנבנו זה עתה וכן תוספות בנייה לבתים או למבנים קיימים. לדברי ראש המועצה המקומית של עקרבה, הבתים המצויים בסכנת הריסה נבנו לפני שנה והרשות המקומית חיברה את אזור החירבה לרשת החשמל לפני כשישה חודשים. ראש המועצה אישר כי הכפריים תרים אחר סיוע משפטי במטרה לערער על הצווים. (הסיוע המשפטי הובטח מאוחר יותר בעקבות התערבות OCHA).

המשרד לתאום הומניטארי של האו"ם – OCHA

www.ochaopt.org ochaopt@un.org ת.ד. 38172 ירושלים, טל: 582 5853 /9962 – 02

במהלך ביקור שטח שנערך בתאריך 17 בינואר 2008, דיווחו התושבים ל-OCHA שלמרות שעקרבה היא מקום מגוריהם המקורי, אין באפשרותם להתגורר ביישוב משום שפרנסתם תלויה לחלוטין ברעיית צאן ועליהם להתגורר בקרבת בעלי החיים כדי לטפל בהם. לדברי התושבים, הם בנו מספר בתים לפני עשר שנים ולא הופעלו נגדם צווי הריסה. עם זאת, לאחרונה נוצר צורך במבנים נוספים, חלקם למגורים וחלקם למחסה לחיות המשק. התושבים גם בונים בית ספר חדש באזור, בסמוך לבתיהם. יש לציין שבית הספר ממוקם באזור B והתושבים הצליחו לקבל עבורו אישור בנייה מטעם הרשות הפלסטינית.

איומי ההריסה מגיעים בתקופה שבה מתמודדים תושבי חירבת תל אל חשאבה עם השפעות הקרה ששררה בחודש ינואר על חיות המשק. התושבים דיווחו כי כ-300 כבשים מתו כתוצאה מהקור העז. (תושבים שנפגעו מהקרה קיבלו סיוע מקרן HERF. לפרטים נוספים, ראו סעיף "סוגיות עיקריות").

הגנה על אזרחים

ניתוח הנתונים אודות הגנה על אזרחים

במהלך חודש ינואר 2008, נהרגו שמונים ותשעה (89) פלסטינים כתוצאה מעימות ישיר עם כוחות צה"ל, נתון זה מהווה עלייה בשיעור של 44% בהשוואה לחודש דצמבר 2007. ניתן לייחס עלייה זו בעיקר לעלייה בכמות ההרוגים ברצועת עזה, בעיקר בנפות עזה וצפון רצועת עזה. נתון זה הופך את ינואר לחודש שבו נהרגו הפלסטינים הרבים ביותר ברצועת עזה מאז חודש נובמבר 2006, שבו התרחש האירוע שגבה את חייהם של הפלסטינים הרבים ביותר - הפגזת צה"ל שגרמה למותם של 18 פלסטינים, ביניהם שמונה ילדים. החודש, לעומת זאת, ירי נק"ל ואש טנקים גרמו למחיר הדמים הגבוה ביותר באירוע יחיד (17).

במהלך חודש ינואר 2008 הוכפל מספר הפלסטינים שנפצעו כתוצאה מעימותים ישירים, בהשוואה לחודש הקודם, הן בגדה המערבית והן ברצועת עזה. המבצע שערך צה"ל בעיר העתיקה של שכם הביא לפציעתם של 38 פלסטינים (ביניהם 21 ילדים), בעיקר כתוצאה מהתנגשויות בין כוחות צה"ל לבין מידי אבנים. בנוסף לכך, נפצעו 118 פלסטינים בארבעה אירועים שונים ברצועת עזה: 30 במהלך המבצע שערך צה"ל בעיר עזה, 45 (ביניהם 26 ילדים ושלוש נשים) כאשר חיל האוויר הישראלי שיגר טיל לעבר משרד הפנים בשעה שתושבים רבים השתתפו בחתונה שנערכה בקרבת מקום, 26 במהלך פעילות כוחות צה"ל במחנה אל-בורג' ו-17 במהלך פעילות צה"ל בכפר בני סוהילה ממזרח לחן יונס.

שוטר משמר הגבול נהרג החודש במחסום מחנה שועפט לאחר שנורה בידי חמוש שזהותו אינה ידועה, מתושבי המחנה (ירושלים). כמו במהלך חודש דצמבר 2007, גם החודש נפצעו 20 ישראלים: שישה (חיילי צה"ל) ברצועת עזה, חמישה (ביניהם שלושה חיילי צה"ל) בגדה המערבית ותשעה (ביניהם שתי נשים) בשטח ישראל כתוצאה מירי רקטות מתוך רצועת עזה. אזרח אקוואדור שעבד כמתנדב בקיבוץ הסמוך לגדר הגבול עם רצועת עזה נהרג מאש צלף פלסטיני, אשר נורתה מהאזור המזרחי של חן יונס.

במהלך חודש ינואר דווח על מספר מקרי המוות הנמוך ביותר עקב אלימות פנימית בין הפלגים השונים מאז חודש אפריל 2006 (תשעה לעומת אפס) ומספר מקרי הפציעה הנמוך ביותר עקב אלימות פנימית מאז חודש נובמבר 2006 (67 לעומת 36). יותר משליש מהפציעות התרחשו בהפגנת מחאה על ביקורו של ג'ורג' וו. בוש ברמאללה וכנגד מה

שהמפגינים הגדירו כתמיכתו במדיניות הכיבוש הישראלית. חמישה מבין תשעה מקרי המוות עקב אלימות פנימית נגרמו כתוצאה מסכסוכים בין משפחות ברצועת עזה.

הבצורת ועקירת התושבים מבתיהם מחריפות את המשבר בתחום ההומניטרי ובתחום זכויות האדם של הפלסטינים

בשטח הפלסטיני הכבוש מתרחש מזה זמן רב משבר מורכב בתחום ההומניטרי ובתחום זכויות האדם, אשר בא לידי ביטוי במגוון היבטים של חיי האוכלוסייה הפלסטינית האזרחית. במהלך החורף הנוכחי, סבלו מספר אזורים בדרום הגדה המערבית מבצורת חריפה.

ניסיונות מצד ארגוני סיוע להקל על האוכלוסייה שנפגעה מהבצורת נתקלו בקשיים עקב המחסומים שהציבה ישראל, אשר הפכו את האספקה של מיכלי מים ומצרכים חיוניים לתהליך יקר וארוך. באופן דומה, המחסומים מקשים על הגישה של אותן קהילות אל מקורות מים חלופיים, גישה המהווה זכות אנושית בסיסית. בתור הכוח הכובש, לישראל הסמכות להחיל הגבלות תנועה במטרה לענות על צרכיה הביטחוניים, בתנאי שהגבלות אלו עולות בקנה אחד עם חוקים בינלאומיים בתחום ההומניטרי ובתחום זכויות האדם (לרבות שקלול הנזק הצפוי לרווחת האוכלוסייה). עם זאת, רבים ממחסומי הדרכים נובעים משיקולים אחרים, ביניהם יצירת מערכת כבישים מהירה ונוחה המשרתת באופן כמעט בלעדי את אזרחי ישראל (מתנחלים ברובם) הנעים בשטחי הגדה המערבית⁴. במתכונתן הנוכחית, מהוות הגבלות אלו הפרה הן של זכותם של הפלסטינים לחופש תנועה והן של זכותם לרמת חיים סבירה, כפי שאלו מובטחות במסגרת אמנת זכויות האדם הבינלאומית.

בנוסף לקהילות שנפגעו מהבצורת, כוללת רשימת האוכלוסיות הפגיעות גם משפחות שנעקרו ממקום מגוריהן בעקבות הרס מלא או חלקי של בתיהן. לפעולות אלו מצד רשויות ישראל השפעה ישירה וארוכת טווח על הקורבנות והן מונעות מהם את הזכות לדיו, לפרנסה, לגישה למים ולתעסוקה – המובטחות כולן במסגרת אמנת זכויות האדם הבינלאומית – ומאלצות אותם להסתמך על סעד למחייתם.

נושא הריסת בתי המגורים של פלסטינים בידי רשויות ישראל עלה מספר פעמים לדיון ע"י ארגוני האו"ם המפקחים על יישום אמנת זכויות האדם, ביניהם הוועדה נגד עינויים אשר, בועידתה שנערכה בשנת 2001, הביעה דאגה לנוכח "מדיניות ישראל בתחום הריסת הבתים העלולה, במקרים מסוימים, להוות טיפול או ענישה אכזריים, לא אנושיים או משפילים (פסקה מס' 16 של הוועידה)".

הגנה על ילדים

שנת 2008 מסתמנת כשנה עגומה עבור הילדים הפלסטינים. במהלך חודש ינואר, נהרגו שישה ילדים עקב פעילות כוחות צה"ל, נתון זה גבוה מהממוצע החודשי במהלך שנת 2007 (ארבעה). 65 ילדים נוספים נפצעו, זהו הנתון החודשי הגבוה ביותר מאז חודש נובמבר 2006. מתוכם נפצעו 58 ילדים (ביניהם שש ילדות) בידי כוחות צה"ל, ארבעה בידי מתנחלים ושלושה נפגעו בטעות מאבנים ששידו פלסטינים במסגרת עימותים עם כוחות צה"ל במהלך

פעילות צבאית בעיר שכם שנערכה בין התאריכים 3-5 בינואר. בהשוואה לחודש דצמבר 2007, מהווים נתונים אלו עלייה בשיעור של פי שישה במספר הילדים ההרוגים ועלייה בשיעור של פי 11 במספר הילדים הפצועים.

במהלך פעילות צה"ל בעיר העתיקה של שכם, 18 מבין 31 הפלסטינים שנפצעו בידי כוחות צה"ל היו ילדים (ביניהם ארבע ילדות), רובם נפגעו מירי "כדורי גומי". גילו של הפצוע הצעיר ביותר היה ארבע שנים.

ברצועת עזה, 26 (ביניהם שתי ילדות) מבין 27 הילדים שנפצעו עקב פעילות כוחות צה"ל נפגעו מרסיסים לאחר שמטוס F16 שיגר טיל לעבר בניין משרד הפנים הפלסטיני בעיר עזה. הבניין הושמד והבתים הסמוכים ספגו נזקים. מרבית הפצועים (45 בסה"כ) השתתפו בחתונה שנערכה בקרבת מקום. שבעה מהילדים הפצועים היו מתחת לגיל חמש.

המספר הגבוה של ילדים פצועים הופך את ינואר לחודש שבו נפצעו הילדים הרבים ביותר ברצועת עזה מאז חודש ינואר 2005. החודש המדורג במקום השני מבחינת מספר הילדים הפצועים היה יולי 2006, שבמהלכו נפצעו 20 ילדים ב-16 אירועים שונים, מחציתם כתוצאה מהפגזות ארטילריה של צה"ל. לעומת זאת, הילדים שנפצעו במהלך חודש ינואר 2008 נפגעו בעיקר מטילים ששיגרו מטוסי חיל האוויר.

גוברת ההשפעה של הריסת בתים ועקירה על ילדים פלסטינים

לאור העלייה המשמעותית במספר הבתים שנהרסו בידי רשויות ישראל במהלך חודש ינואר, ברור כי יותר ויותר ילדים פלסטינים, בייחוד בקהילות של בדואים, חווים עקירה ממקום מגוריהם. למרות שלא קיימים נתונים לגבי מספר הילדים העקורים במהלך חודש ינואר, לאור העובדה כי הילדים מהווים למעלה מ-50% מהאוכלוסייה, סביר להניח שמדובר במספר משמעותי. המעמד של הריסת הבית או של עקירתה בכוח של קהילה שלמה גורם להשפעות שליליות ארוכות טווח על ילדים. מחקר שערך מרכז היעוץ הפלסטיני בשיתוף עם קרן "הצילו את הילדים" (Save the Children) הבריטית ו-Welfare Association, העלה כי בפרק הזמן המידי שלאחר הריסת בית, ילדים לעתים מופרדים מהוריהם ומתקיימים שיבושים בגישתם לשירותי חינוך, בריאות ואספקת מים. ההשפעות ארוכות הטווח כוללות הפרעות נפשיות, הישגים אקדמיים נמוכים יותר ונשירה מוקדמת ממערכת החינוך.

ילדים פלסטינים במתקני מעצר

נכון לתאריך 31 בינואר, מוחזקים 327 ילדים פלסטינים (ביניהם שתי ילדות) במתקני מעצר ובבתי כלא ישראליים. מתוכם, מוחזקים 18 ילדים בכוח צו מעצר מנהלי (כלומר, ללא כתב אישום או משפט). 11% מהילדים העצורים הנם קטינים מתחת לגיל 16.

גישה, נזקים ומתקפות על מוסדות חינוך

פעילות כוחות צה"ל והעוצרים המוטלים במסגרתה המשיכו לגרום לשיבושים בשגרת הלימודים של הילדים גם במהלך חודש ינואר. בשכם נסגרו 13 בתי ספר במשך שלושה ימים בין התאריכים 3-5 בינואר. לפי משרד החינוך וההשכלה הגבוהה ברש"פ, השיבושים השפיעו על שגרת לימודיהם של כ-5,700 ילדים פלסטינים.

במהלך חודש ינואר, התרחשו בעזה שלושה אירועים נפרדים שבהם היו מעורבים בתי ספר: הראשון היה בית הספר של UNRWA במרכז עזה, אשר נקלע לחילופי ירי בין כוחות צה"ל לבין פעילים פלסטינים חמושים; שתי ההתקפות האחרות הופנו אל בית הספר האמריקני בבית להיה (בית הספר מאויש בצוות פלסטיני, אך פועל במתכונת אמריקנית). האירוע

המשרד לתאום הומניטארי של האו"ם – OCHA

ת.ד. 38172 ירושלים, טל: 582 5853 /9962 – 02 ochaopt@un.org www.ochaopt.org

הראשון, שיזמו חמושים שזהותם אינה ידועה, הסתיים בנזק למבנה לאחר שרקטת RPG נורתה אל הקומה השנייה של בית הספר. יומיים לאחר מכן, פרצו חמושים אל בית הספר וגרמו נזקים, הבעירו רכוש וגנבו מחשבים. ההתקפות נערכו ככל הנראה במחאה על ביקורו של הנשיא ג'ורג' וו. בוש באזור וקבוצה המכונה "צבא המאמינים" נטלה אחריות למעשה באמצעות כרוז שנמצא בזירת האירוע. תנועת חמאס גינתה את המתקפה על בית הספר, ששימש יעד למתקפות במהלך שנת 2005, אשר באו לידי ביטוי בחטיפתם של שני מורים בעלי אזרחות זרה.

האוכלוסייה הפלסטינית - פרופיל

על פי תחזיות של הלשכה הפלסטינית המרכזית לסטטיסטיקה (פלמ"ס)

ישנם 10.1 מיליון פלסטינים:

- 3.95 מיליון חיים בשטחים הפלסטינים הכבושים, כולל מזרח ירושלים (39.2%).
- 1.1 מיליון פלסטינים חיים בישראל (11.2%).
- 2.8 מיליון חיים בירדן (27.7%).
- 1.6 מיליון חיים במדינות ערב אחרות (16.2%).
- 0.57 מיליון חיים במדינות אחרות (5.7%).

חלוקה גיאוגרפית:

- 2.5 מיליון פלסטינים חיים בגדה המערבית, כולל מזרח ירושלים (63%).
- 1.5 מיליון חיים ברצועת עזה (37%).

חלוקה לפי גיל:

- 45.7% מהאוכלוסייה בשטחים הכבושים הם מתחת לגיל 15.
- 52.3% מהאוכלוסייה הם מתחת לגיל 18.
- 3% הם מעל לגיל 65.

נתונים דמוגרפיים נוספים:

- שיעור לידות מוערך: 36.7 לידות ל-1000 תושבים.
- שיעור תמותה מוערך: 3.9 מקרי מוות לכל 1000 תושבים.
- מספר לידות ממוצע לאישה: 4.6 (נכון לשנת 2003).
- תוחלת חיים: 71.7 שנים לגברים ו-73 לנשים.

מקורות ורציונאל

שלושה גורמים חברו יחד ותרמו להיווצרות המשבר ההומניטרי בשטחים הכבושים:
1. העדר הגנה על אזרחים והתגברות האלימות. 2. הכברת הגבלות על התנועה בשטחים ו-3. המשבר הפיננסי והמוסדי שפקד את הרשות הפלסטינית (רש"פ) בעיקבות ניצחונה של תנועת החמאס בבחירות למועצה המחוקקת הפלסטינית (PLC) שנערכו בינואר 2006.

OCHA עוקבת אחר ההתפתחויות בשטחים הכבושים ומדווחת מדי חודש על נושאים של הגנה על אזרחים ועל הגבלות התנועה בשטחים הכבושים מאז 2002. ואולם, בעיקבות ההידרדרות החדה במצב ההומניטארי השורר בשטחים, חברו יחד מספר סוכנויות של האו"ם ואירגונים לא ממשלתיים שהשתתפו בפניה המושלבת לגיוס תרומות (CAP) 2006 והפיקו יחדיו את **המעקב הומניטארי**. זהו פירסום חודשי ובו מעקב שיטתי אחר ההתפתחויות בשטח תוך התמקדות במדדים הומניטאריים עיקריים בסקטורים הבאים: הגנה על אזרחים,

המעקב ההומניטארי הנוכחי מסתמך על החלטות מוצעת הבטחון, ההכרזה האוניברסאלית על זכויות האדם, ההחוק ההומניטארי הבינלאומי (IHL) הסכם המעברים (AMA) ושואב מהם את הסטנדרטים לניטור מדדי ההגנה, הגישה וחופש התנועה. המגזרים השונים קבעו את העקרונות ההומניטאריים המקובלים כנקודת התייחסות התחלתית ופיתחו מדדים שבאמצעותם ניתן לאמוד את המצב ההומניטארי במצב של קונפליקט ממושך ומתמשך, כמו זה השורר בשטחים הכבושים.

המעקב ההומניטארי משתמש בשילוב של מדדים הומניטאריים, בתצפיות שדה מאוששות, ובדיווחים ממקורות מוסמכים על המצב הסוציו-אקונומי וההומניטארי השורר בשטחים הכבושים, על מנת לנתח באמצעותם את המצב. בכוחן של שיטות מגוונות אלה לספק נקודות מבט שונות על המצב השורר בשטחים. המדדים ההומניטאריים חושפים שינויים בטווח הרחוק יותר, כמו גם הסתמנות של מגמות חדשות מדי חודש. תצפיות השדה ממחישות סימנים של מתח שעשוי להצביע על שינויים עתידיים. דו"חות מספקים מידע ספציפי בנושאים ממוקדים או מתארים את התמונה הרחבה יותר על הנעשה בשטחים הכבושים.

דו"ח המלא ניתן למצוא נתונים מפורטים במבט חודשי אודות הנושאים הבאים:

- **הגנה על אזרחים** – מספר ההרוגים והפצועים, ישראלים ופלסטינים כתוצאה ישירה מהסכסוך הישראלי-פלסטיני.
- **הגנה על אזרחים** – מספר ההרוגים והפצועים פלסטינים כתוצאה מהעימותים הפנימיים בין הפלגים הפלסטיניים.
- **הגנה על ילדים** – מספר ההרוגים והפצועים, ישראלים ופלסטינים כתוצאה ישירה מהסכסוך הישראלי-פלסטיני וכתוצאה מעימותים פנים פלסטיניים.
- **אלימות ופגיעה ברכוש פרטי** (אלימות מתנחלים; הריסות בתים)
- **גישה וחופש תנועה** – המכשולים הפיזיים ומשטר ההגבלות והיתרי התנועה בגדה וברצועה; יישום הסכם המעברים (AMA) ותפקוד המעברים העיקריים ברצועה.
- **מצב סוציו-אקונומי**
- **זמינות ונגישות שירותי הבריאות**
- **בטחון במזון**
- **סוגיות בחקלאות**
- **מצב המים והתברואה**